

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

19. jún 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Vrátenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na štátnom území – Smernica 2008/115/ES – Článok 3 bod 2 – Pojem ‚nelegálny pobyt‘ – Článok 6 – Prijatie rozhodnutia o návrate pred výsledkom opravného prostriedku proti zamietnutiu žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom – Charta základných práv Európskej únie – Článok 18, článok 19 ods. 2 a článok 47 – Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia – Právo na účinný prostriedok nápravy – Povolenie zostať v členskom štáte“

Vo veci C-181/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko) z 8. marca 2016 a doručený Súdnemu dvoru 31. marca 2016, ktorý súvisí s konaním:

Sadikou Gnandi

proti

État belge,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz (spravodajca), J. L. da Cruz Vilaça, C. G. Fernlund a C. Vajda, sudcovia E. Juhász, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, E. Jarašiūnas, K. Jürimäe a C. Lycourgos,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: R. Șereș, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. marca 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- S. Gnandi, v zastúpení: D. Andrien, avocat,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet, M. Jacobs, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci C. Piront, S. Matray a D. Matray, avocats,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: francúzština.

– Európska komisia, v zastúpení: C. Cattabriga a M. Heller, splnomocnené zástupkyne,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. júna 2017,
so zreteľom na uznesenie o opätovnom otvorení ústnej časti konania z 25. októbra 2017 a po
pojednávaní z 11. decembra 2017,
so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- S. Gnandi, v zastúpení: D. Andrien, avocat,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet, M. Jacobs a C. Van Lul, splnomocnené zástupkyne, za
právnej pomoci C. Piront, S. Matray a D. Matray, avocats,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: R. Kanitz, splnomocnený zástupca,
- francúzska vláda, v zastúpení: E. de Moustier, E. Armoët a D. Colas, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, P. Huurnink a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Cattabriga, M. Heller a M. Condou-Durande, splnomocnené
zástupkyne,

po vypočutí dodatočných návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. februára 2018,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98), smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (Ú. v. EÚ L 326, 2005, s. 13), ako aj zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia a práva na účinný prostriedok nápravy, ktoré sú v príslušnom poradí zakotvené v článku 18 a článku 19 ods. 2, ako aj článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi pánom Sadikouom Gnandiom a État belge (Belgické kráľovstvo) vo veci zákonnosti rozhodnutia, ktorým bolo pánovi Sadikouovi Gnandimu prikázané opustiť belgické územie.

Právny rámec

Ženevský dohovor

- 3 Článok 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov podpísaného v Ženeve 28. júla 1951 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], zmeneného Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov prijatým v New Yorku 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“), nazvaný „Zákaz vyhostenia alebo vrátenia (refoulement)“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice územia, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.“

Právo Únie

Smernice 2003/9/ES a 2013/33/EÚ

- 4 Článok 2 písm. c) smernice Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl (Ú. v. EÚ L 31, 2003, s. 18; Mim. vyd. 19/006, s. 101), vymedzuje, že na účely tejto smernice pojem „žiadateľ“ alebo „žiadateľ o azyl“ znamená „štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti, ktorá podala žiadosť o azyl, v súvislosti s ktorou zatiaľ nebolo prijaté právoplatné rozhodnutie“.
- 5 Článok 3 uvedenej smernice, nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, vo svojom odseku 1 stanovuje:
- „Táto smernica sa vzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré podali žiadosť o azyl na hranici alebo na úze[mí] členského štátu, pokiaľ môžu zostať na jeho území ako žiadatelia o azyl, ...“
- 6 Článok 2 písm. c) a článok 3 ods. 1 smernice 2003/9 boli nahradené v podstate v identickom znení, v príslušnom poradí, článkom 2 písm. b) a článkom 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 96).

Smernice 2005/85 a 2013/32/EÚ

- 7 Odôvodnenia 2 a 8 smernice 2005/85 uvádzajú:
- „(2) Európska Rada... súhlasila s prácou vedúcou k vytvoreniu spoločného európskeho azylového systému, založeného na plnom a všestrannom uplatňovaní [Ženevského dohovoru], ktorá takto potvrdzuje zásadu nevyhostenia a zabezpečenia toho, že nikto nebude vrátený späť na perzekúciu.
- ...
- (8) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä [Chartou].“

- 8 Článok 7 tejto smernice, nazvaný „Právo zostať v členskom štáte počas preskúmania žiadosti“, stanovuje:

„1. Žiadateľom musí byť umožnené zostať v členskom štáte, výlučne na účely tohto konania dovtedy, kým rozhodujúci orgán neprijme rozhodnutie v súlade s konaním na prvom stupni ustanoveným v kapitole III. Toto právo zostať nezakladá nárok na povolenie na pobyt.

2. Členské štáty môžu urobiť výnimku len v prípade, ak sa podľa článku 32 a 34 následná žiadosť už nebude skúmať, alebo ak príslušnú osobu podľa situácie odovzdajú alebo vydajú buď inému členskému štátu, ako sú povinné na základe európskeho zatykača... alebo inak, alebo ak ju odovzdajú alebo vydajú tretej krajine alebo medzinárodným trestným súdnym orgánom.“

- 9 Článok 39 smernice 2005/85 s názvom „Právo na účinný opravný prostriedok“ ukladá vo svojom odseku 1 členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby každý žiadateľ o azyl mal právo na účinný opravný prostriedok. Článok 39 ods. 3 tejto smernice znie:

„Tam, kde je to vhodné, členské štáty zavedú pravidlá v súlade s ich medzinárodnými záväzkami, týkajúce sa:

- a) otázky, či opravný prostriedok podľa odseku 1 bude mať ten účinok, že sa žiadateľovi do jeho výsledku povolí zostať v príslušnom členskom štáte;
- b) možnosti zákonného opravného prostriedku alebo ochranných opatrení v prípade, ak opravný prostriedok podľa odseku 1 nemá ten účinok, že sa žiadateľovi do jeho výsledku povolí zostať v príslušnom členskom štáte. ...

...“

- 10 Články 7 a 39 smernice 2005/85 boli v príslušnom poradí nahradené článkami 9 a 46 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60).

- 11 Podľa článku 9 smernice 2013/32, nazvaného „Právo zostať v členskom štáte počas posudzovania žiadosti“:

„1. Žiadateľom musí byť umožnené zostať v členskom štáte výlučne na účely konania dovtedy, kým rozhodujúci orgán neprijme rozhodnutie v súlade s konaním na prvom stupni stanoveným v kapitole III. Uvedené právo zostať na danom území nezakladá nárok na povolenie na pobyt.

2. Členské štáty môžu urobiť výnimku len v prípade, ak osoba podá následnú žiadosť podľa článku 41, alebo ak príslušnú osobu podľa situácie odovzdajú alebo vydajú buď inému členskému štátu, ako sú povinné na základe európskeho zatykáacieho rozkazu... alebo inak, alebo tretej krajine alebo medzinárodným trestným súdom.

...“

- 12 Článok 46 tejto smernice s názvom „Právo na účinný opravný prostriedok“ vo svojom odseku 5 stanovuje:

„Bez toho, aby bol dotknutý odsek 6, umožnia členské štáty žiadateľom zostať na území dovtedy, kým neuplynie lehota na uplatnenie ich práva na účinný opravný prostriedok, a ak sa takéto právo uplatnilo, dovtedy, kým sa o opravnom prostriedku nerozhodne.“

Smernica 2008/115

13 Odôvodnenia 2, 4, 6, 8, 9, 12 a 24 smernice 2008/115 uvádzajú:

„(2) Európska rada... vyzvala na zavedenie účinnej politiky odsunu a repatriácie založenej na spoločných normách pre osoby, ktoré majú byť vrátené humánnym spôsobom pri úplnom rešpektovaní ich ľudských práv a dôstojnosti.

...

(4) Je potrebné stanoviť jasné, transparentné a spravodlivé pravidlá na zabezpečenie efektívnej politiky návratu osôb, ktorá je nevyhnutným prvkom dobre riadenej migračnej politiky.

...

(6) Členské štáty zabezpečia, aby sa ukončenie nelegálneho pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín uskutočnilo prostredníctvom spravodlivého a transparentného postupu. ...

...

(8) Uznáva sa, že pre členské štáty je vracanie neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín legitímne pod podmienkou, že existujú spravodlivé a efektívne azylové systémy, v ktorých sa plne rešpektuje zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia („non-refoulement“).

(9) V súlade so smernicou [2005/85] by sa štátny príslušník tretej krajiny, ktorý požiadal o azyl v členskom štáte, nemal považovať za neoprávnene sa zdržiavajúceho na území tohto členského štátu, pokiaľ nenadobudlo účinnosť rozhodnutie o neudelení azylu alebo rozhodnutie, ktorým sa ukončilo jeho právo na pobyt ako žiadateľa o azyl.

...

(12) Mala by sa riešiť situácia štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu, ale ešte nemôžu byť odsunutí. ...

...

(24) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä [Chartou].“

14 V článku 2 ods. 1 tejto smernice sa spresňuje, že táto smernica sa uplatňuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu.

15 Podľa článku 3 uvedenej smernice:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

...

2. „nelegálny pobyt“ je prítomnosť štátneho príslušníka tretej krajiny na území členského štátu, pričom táto osoba nespĺňa alebo prestala spĺňať podmienky vstupu ustanovené v článku 5 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1)] alebo iné podmienky vstupu alebo pobytu v uvedenom členskom štáte;

...

4. „rozhodnutie o návrate“ je správne alebo súdne rozhodnutie, alebo akt, ktorým sa ustanovuje alebo vyhlasuje, že štátny príslušník tretej krajiny sa zdržiava na území neoprávnene a ktorým sa ukladá alebo ustanovuje povinnosť návratu;

5. „odsun“ je vykonanie povinnosti návratu, teda fyzický transport z členského štátu;

...“

16 Článok 5 smernice 2008/115 s názvom „Zákaz vyhostenia alebo vrátenia, najlepšie záujmy dieťaťa, rodinný život a zdravotný stav“ znie takto:

„Pri vykonávaní tejto smernice členské štáty zoberú náležite do úvahy:

a) najlepšie záujmy dieťaťa,

b) rodinný život,

c) zdravotný stav dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny

a dodržiavajú zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia.“

17 Článok 6 tejto smernice s názvom „Rozhodnutie o návrate“ stanovuje:

„1. Členské štáty vydajú rozhodnutie o návrate každého štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na ich území bez toho, aby boli dotknuté výnimky uvedené v odsekoch 2 až 5.

...

4. Členské štáty môžu kedykoľvek rozhodnúť o udelení samostatného povolenia na pobyt alebo iného oprávnenia poskytujúceho štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na ich území, právo na pobyt z humanitárnych dôvodov, dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo iných dôvodov. V tomto prípade sa nevydáva rozhodnutie o návrate. Ak sa rozhodnutie o návrate už vydalo, zruší sa alebo sa pozastaví jeho účinnosť na dobu trvania platnosti povolenia na pobyt alebo iného oprávnenia, ktorým sa udeľuje právo na pobyt.

...

6. Táto smernica nebráni členským štátom prijať rozhodnutie o ukončení legálneho pobytu spolu s rozhodnutím o návrate a/alebo rozhodnutím o odsune a/alebo o zákaze vstupu v jednom správnom alebo súdnom rozhodnutí alebo akte v zmysle ustanovení ich vnútroštátnych právnych predpisov, a to bez toho, aby boli dotknuté procesné záruky ustanovené v kapitole III a v iných príslušných ustanoveniach práva Spoločenstva a vnútroštátneho práva.“

18 Článok 7 tejto smernice s názvom „Dobrovoľný odchod“ uvádza:

„1. V rozhodnutí o návrate sa poskytne primeraná lehota na dobrovoľný odchod v dĺžke od siedmich do tridsiatich dní bez toho, aby boli dotknuté výnimky uvedené v odsekoch 2 a 4. Členské štáty môžu vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch ustanoviť, že takáto lehota sa poskytne len na základe žiadosti dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny. V takomto prípade informujú členské štáty štátneho príslušníka tretej krajiny o možnosti predloženia uvedenej žiadosti.

...

2. Členské štáty v prípade potreby predĺžia lehotu na dobrovoľný odchod o primeraný čas, v ktorom zohľadnia osobitné okolnosti konkrétneho prípadu, ako je dĺžka pobytu, existencia školopovinných detí a iné rodinné alebo sociálne väzby.

...“

19 Článok 8 tej istej smernice s názvom „Odsun“ stanovuje:

„1. Členské štáty prijímú všetky opatrenia potrebné na vykonanie rozhodnutia o návrate, ak sa neposkytla lehota na dobrovoľný odchod v súlade s článkom 7 ods. 4 alebo sa nesplnila povinnosť návratu v rámci lehoty na dobrovoľný odchod poskytnutej v súlade s článkom 7.

...

3. Členské štáty môžu vydať osobitné správne alebo súdne rozhodnutie alebo akt, ktorým nariadia odsun.

...“

20 Podľa článku 9 ods. 1 smernice 2008/115:

„Členské štáty odložia odsun:

- a) ak by sa ním porušila zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia alebo
- b) počas trvania pozastavenia udeleného v súlade s článkom 13 ods. 2“

21 Článok 13 tejto smernice s názvom „Opravné prostriedky“ obsiahnutý v jej kapitole III, nazvanej „Procesné záruky“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny sa poskytne účinný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje príslušný súdny alebo správny orgán, alebo príslušný orgán zložený z členov, ktorí sú nestranní a majú zaručenú nezávislosť, na odvolanie sa proti rozhodnutiam vzťahujúcim sa na návrat uvedeným v článku 12 ods. 1 alebo na ich preskúmanie.“

22 Článok 15 ods. 1 uvedenej smernice znie:

„Pokiaľ sa v osobitnom prípade nedajú účinne uplatniť iné dostatočné, ale menej prísne donucovacie opatrenia, členské štáty môžu zaistiť len štátneho príslušníka tretej krajiny, voči ktorému prebieha konanie o návrate, s cieľom pripraviť návrat a/alebo vykonať proces odsunu, a to najmä keď:

- a) existuje riziko úteku, alebo
- b) dotknutý štátny príslušník tretej krajiny sa vyhýba alebo bráni procesu prípravy návratu alebo odsunu [sa vyhýba alebo bráni príprave návratu alebo vykonaniu procesu odsunu – *neoficiálny preklad*].

Zaistenie sa vždy uskutočňuje na čo najkratšie obdobie, trvá, len pokiaľ prebiehajú prípravy na odsun, a vykonáva sa s náležitou starostlivosťou.“

Belgické právo

- 23 Článok 39/70 prvý odsek loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (zákon z 15. decembra 1980 o vstupe na územie, pobyte, usadení sa a vyhostovaní cudzincov) (*Moniteur belge* z 31. decembra 1980, s. 14584), v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti veci samej (ďalej len „zákon z 15. decembra 1980“), stanovuje:

„Bez súhlasu cudzinca je počas lehoty určenej na podanie žaloby a počas rozhodovania o nej neprípustný nútený výkon rozhodnutia o jeho vyhostení zo štátneho územia alebo vrátení.“

- 24 V článku 52/3 ods. 1 prvom a druhom pododseku tohto zákona sa uvádza:

„V prípade, že Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [(Generálny komisár pre utečencov a osoby bez štátnej príslušnosti, Belgicko) (ďalej len ‚generálny komisár‘)] nevyhovie žiadosti cudzinca o azyl alebo mu neprizná postavenie utečenca alebo postavenie doplnkovej ochrany a tento cudzinec sa v Belgickom kráľovstve zdržiava neoprávnene, minister alebo ním poverená osoba bezodkladne vydá príkaz na opustenie územia z dôvodov uvedených v článku 7 prvom odseku bodoch 1 až 12. Toto rozhodnutie sa dotknutému cudzincovi oznámi podľa článku 51/2.“

Ak Conseil du contentieux des étrangers [Rada pre cudzinecké spory, Belgicko] zamietne žalobu cudzinca proti rozhodnutiu [generálneho komisára] na základe článku 39/2 ods. 1 bodu 1 a cudzinec sa na belgickom území zdržiava neoprávnene, minister alebo ním poverená osoba bezodkladne rozhodne predĺžiť príkaz na opustenie územia podľa odseku 1. Toto rozhodnutie sa dotknutému cudzincovi bezodkladne oznámi podľa článku 51/2.“

- 25 Článok 75 ods. 2 arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (kráľovské nariadenie z 8. októbra 1981 o vstupe na územie, pobyte, usadení sa a vyhostovaní cudzincov) (*Moniteur belge* z 27. októbra 1981, s. 13740), v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti veci samej stanovuje:

„Ak [generálny komisár] neprizná cudzincovi postavenie utečenca a postavenie doplnkovej ochrany alebo nevyhovie jeho žiadosti o udelenie azylu, minister alebo ním poverená osoba vydá príkaz na opustenie územia podľa článku 52/3 ods. 1 zákona [z 15. decembra 1980].“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 26 Dňa 14. apríla 2011 predložil pán Gnandi, štátny príslušník Toga, belgickým orgánom žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorú generálny komisár 23. mája 2014 zamietol. Dňa 3. júna 2014 Belgické kráľovstvo v zastúpení Office des étrangers (Cudzinecký úrad, Belgicko) pánovi Gnandimu prikázalo, aby jeho územie opustil.
- 27 Dňa 23. júna 2014 podal pán Gnandi proti rozhodnutiu generálneho komisára z 23. mája 2014 žalobu na Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory). V ten istý deň podal na tento súdny orgán návrh na vyslovenie neplatnosti príkazu na opustenie územia z 3. júna 2014 a tiež na odklad jeho výkonu.
- 28 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) rozsudkom z 31. októbra 2014 zamietla žalobu podanú proti rozhodnutiu generálneho komisára z 23. mája 2014 a rozsudkom z 19. mája 2015 zamietla aj žalobu proti príkazu na opustenie územia z 3. júna 2014. Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko), ktorej bol opravný prostriedok pána Gnandiho proti týmto dvom rozsudkom predložený, zrušila 10. novembra 2015 rozsudok Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre

cudzinecké spory) z 31. októbra 2014 a vec jej vrátila na ďalšie konanie. Konanie vo veci samej sa týka len kasačného opravného prostriedku, ktorý podal pán Gnandi proti rozsudku Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) z 19. mája 2015.

- 29 V rámci tohto konania Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 5 smernice [2008/115], ktorý ukladá členským štátom povinnosť dodržiavať pri vykonávaní tejto smernice zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ako aj právo na účinný opravný prostriedok v zmysle článku 13 ods. 1 uvedenej smernice a článku 47 [Charty], vykladať v tom zmysle, že bránia prijatiu rozhodnutia o návrate upraveného v článku 6 smernice [2008/115], ako aj v článku 52/3 [ods. 1] zákona z [15. decembra 1980] a v článku 75 [ods. 2] kráľovského nariadenia z 8. októbra 1981 o vstupe na územie, pobyte, usadení sa a vyhostovaní cudzincov, bezprostredne po tom, ako [generálny komisár] zamietol cudzincovi žiadosť o udelenie azylu, a teda skôr, ako sa mohli vyčerpať opravné prostriedky proti zamietavému rozhodnutiu a ako sa mohlo definitívne ukončiť konanie o azyle?“

O pretrvávajúcom sporu vo veci samej

- 30 Belgická vláda pre Súdny dvor uviedla, že o prejudiciálnej otázke už nie je potrebné rozhodnúť, a to z dôvodu, že príkaz na opustenie územia, o ktorý ide vo veci samej, sa stal bezpredmetným po tom, ako bolo pánovi Gnandimu udelené dočasné povolenie na pobyt a ako Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) vydala 11. marca 2016 rozsudok, ktorým zrušila rozhodnutie generálneho komisára z 23. mája 2014.
- 31 V tejto súvislosti zo znenia, ako aj zo systematiky článku 267 ZFEÚ vyplýva, že prejudiciálne konanie predpokladá, že pred vnútroštátnymi súdmi skutočne prebieha konanie, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, pri ktorom budú môcť zohľadniť rozsudok Súdneho dvora vydaný v prejudiciálnom konaní. Preto musí Súdny dvor overiť, aj *ex offico*, či spor vo veci samej pretrváva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 24 a citovanú judikatúru).
- 32 V prejednávanej veci zo spisu v dispozícii Súdneho dvora vyplýva, že po podaní tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania bolo pánovi Gnandimu rozhodnutím Office des étrangers (Cudzinecký úrad) z 8. februára 2016 povolené zdržiavať sa na belgickom území až do 1. marca 2017 a že v nadväznosti na rozsudok Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) z 11. marca 2016 bola jeho žiadosť o medzinárodnú ochranu generálnym komisárom 30. júna 2016 nanovo zamietnutá.
- 33 Vnútroštátny súd na výzvu Súdneho dvora, aby preň uviedol, či sa domnieva, že odpoveď na jeho otázku je pre vydanie rozhodnutia vo veci samej naďalej potrebná, odpovedal, že si želá na svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania zotrvať. V podstate spresnil, že zrušenie rozhodnutia generálneho komisára z 23. mája 2014 rozsudkom Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) z 11. marca 2016 nemalo na príkaz na opustenie územia, o ktorý ide vo veci samej, žiaden právny účinok a že udelenie dočasného povolenia na pobyt pánovi Gnandimu nevedlo ku konkludentnému zrušeniu tohto príkazu. Dodal, že účinky tohto príkazu nastali nanovo 30. júna 2016, keď generálny komisár žiadosť pána Gnandiho o medzinárodnú ochranu nanovo zamietol.
- 34 V tejto súvislosti nie je úlohou Súdneho dvora vyjadrovať sa v rámci prejudiciálneho konania k výkladu vnútroštátnych ustanovení (rozsudok zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 35 a citovaná judikatúra). Preto vzhľadom na údaje poskytnuté vnútroštátnym súdom treba konštatovať, že konanie vo veci samej na vnútroštátnom súde nebolo ukončené a odpoveď Súdneho dvora na položenú otázku je stále potrebná na rozhodnutie v danej veci. Z toho dôvodu treba o návrhu na začatie prejudiciálneho konania rozhodnúť.

O prejudiciálnej otázke

- 35 Svojou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa smernica 2008/115 v spojení so smernicou 2005/85 a so zreteľom na zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a právo na účinný opravný prostriedok, ktoré sú zakotvené v článku 18, článku 19 ods. 2 a článku 47 Charty, má vykladať v tom zmysle, že bráni prijatiu rozhodnutia o návrate podľa článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý podal žiadosť o medzinárodnú ochranu, bezprostredne po zamietnutí tejto žiadosti rozhodujúcim orgánom, a teda pred výsledkom opravného prostriedku proti tomuto zamietnutiu v súdnom konaní.
- 36 Na úvod je potrebné konštatovať, ako uviedol vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že príkaz na opustenie územia, o ktorý ide vo veci samej, predstavuje rozhodnutie o návrate v zmysle článku 3 bodu 4 smernice 2008/115. Toto ustanovenie totiž pojem „rozhodnutie o návrate“ definuje ako správne alebo súdne rozhodnutie, alebo akt, ktorým sa ustanovuje alebo vyhlasuje, že štátny príslušník tretej krajiny sa zdržiava na území neoprávnene, a ktorým sa ukladá alebo ustanovuje povinnosť návratu.
- 37 Podľa článku 2 ods. 1 tejto smernice sa táto smernica uplatňuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu. Pokiaľ ide konkrétnejšie o rozhodnutia o návrate, článok 6 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje, že členské štáty takéto rozhodnutie o návrate v zásade vydajú voči každému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na ich území.
- 38 Na účely určenia, či môže byť rozhodnutie o návrate voči určitému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny prijaté bezprostredne po tom, ako bola jeho žiadosť o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom zamietnutá, je preto potrebné najprv preskúmať, či sa v zmysle smernice 2008/115 takýto štátny príslušník bezprostredne po tomto zamietnutí na území zdržiava neoprávnene.
- 39 V tejto súvislosti z definície pojmu „nelegálny pobyt“ uvedenej v článku 3 bode 2 tejto smernice vyplýva, že každý štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa nachádza na tomto území bez toho, aby spĺňal podmienky vstupu alebo pobytu, sa už na základe tejto samotnej skutočnosti na ňom zdržiava neoprávnene (rozsudok zo 7. júna 2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, bod 48).
- 40 Podľa článku 7 ods. 1 smernice 2005/85 musí byť žiadateľovi o medzinárodnú ochranu umožnené zostať v členskom štáte výlučne na účely tohto konania dotedy, kým sa neprijme rozhodnutie na prvom stupni, ktorým sa žiadosť o medzinárodnú ochranu zamietne. Aj keď podľa výslovného znenia tohto ustanovenia právo zostať nepredstavuje nárok na povolenie na pobyt, konkrétne z odôvodnenia 9 smernice 2008/115 však vyplýva, že uvedené právo zostať bráni tomu, aby bol pobyt žiadateľa o medzinárodnú ochranu v zmysle tejto smernice označený za „nelegálny“, a to počas obdobia od podania jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu až po prijatie rozhodnutia na prvom stupni, ktorým sa o nej rozhodne.
- 41 Ako jasne vyplýva zo znenia článku 7 ods. 1 smernice 2005/85, právo zostať stanovené v tomto ustanovení zaniká prijatím rozhodnutia na prvom stupni, ktorým rozhodujúci orgán žiadosť o medzinárodnú ochranu zamietne. Ak dotknutej osobe nebolo udelené právo alebo povolenie na pobyt na inom právnom základe, obzvlášť na základe článku 6 ods. 4 smernice 2008/115, umožňujúce neúspešnému žiadateľovi splnenie podmienok vstupu alebo pobytu v dotknutom členskom štáte, má toto rozhodnutie o zamietnutí ten následok, že od jeho prijatia už žiadateľ tieto podmienky nespĺňa, takže jeho pobyt sa stáva nelegálnym.
- 42 Je pravda, že článok 39 ods. 3 písm. a) smernice 2005/85 dáva členským štátom možnosť stanoviť pravidlá, ktoré žiadateľom o medzinárodnú ochranu povolia zostať na ich území do výsledku opravného prostriedku proti zamietnutiu žiadosti o medzinárodnú ochranu. V prejednávanej veci článok 39/70 zákona z 15. decembra 1980 podľa všetkého takéto pravidlo obsahuje, pretože žiadateľom

o medzinárodnú ochranu priznáva právo zostať na belgickom území počas lehoty na podanie tohto opravného prostriedku a počas jeho preskúmania, pričom overenie uvedeného prináleží vnútroštátnemu súdu.

- 43 Je tiež pravda, že Súdny dvor v bodoch 47 a 49 rozsudku z 30. mája 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343) rozhodol, že povolenie zostať na území na účely účinného uplatnenia opravného prostriedku proti zamietnutiu žiadosti o medzinárodnú ochranu bráni uplatneniu smernice 2008/115 na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý túto žiadosť podal, až do rozhodnutia o opravnom prostriedku podanom proti jej zamietnutiu.
- 44 Z tohto rozsudku však nemožno vyvodiť záver, že takéto povolenie zostať by bránilo konštatovaniu, že zamietnutím žiadosti o medzinárodnú ochranu, a pokiaľ neexistuje právo alebo povolenie na pobyt, aké sa uvádza v bode 41 tohto rozsudku, sa pobyt dotknutej osoby stáva nelegálnym v zmysle smernice 2008/115.
- 45 Po prvé totiž vzhľadom na rozsah prejudiciálnych otázok položených vo veci, ktorá k uvedenému rozsudku viedla, ako aj na kontext, do ktorého tento zapadá, je potrebné spresniť, že k výkladu prijatému v predmetnom rozsudku sa dospelo len na ten účel, aby sa zabezpečilo, že v konaní o návrate sa nebude pokračovať, kým je neúspešný žiadateľ oprávnený zostať až do rozhodnutia o jeho opravnom prostriedku a najmä, že ho počas tohto obdobia nebude možné na základe článku 15 tejto smernice zaistiť na účely odsunu.
- 46 Po druhé nelegálnosť pobytu podľa článku 3 bodu 2 smernice 2008/115 ani podľa žiadneho iného ustanovenia tejto smernice nezávisí od výsledku opravného prostriedku proti rozhodnutiu o ukončení legálneho pobytu vydanému v správnom konaní alebo od chýbajúceho povolenia zostať do výsledku tohto opravného prostriedku. Naopak, zatiaľ čo, ako bolo zdôraznené v bode 40 tohto rozsudku, zo znenia článku 7 ods. 1 smernice 2005/85 v spojení s odôvodnením 9 smernice 2008/115 vyplýva, že právo žiadateľa o medzinárodnú ochranu zostať na území dotknutého členského štátu počas obdobia od podania žiadosti až do prijatia rozhodnutia na prvom stupni, ktorým sa o nej rozhodne, bráni tomu, aby sa pobyt dotknutej osoby počas tohto obdobia označoval za „nelegálny“ v zmysle smernice 2008/115, žiadne ustanovenie ani žiadne odôvodnenie smernice 2005/85 alebo smernice 2008/115 naopak neustanovuje, že povolenie zostať na uvedenom území až do výsledku opravného prostriedku proti zamietnutiu žiadosti samo osebe takémuto označeniu bráni.
- 47 Po tretie smernica 2008/115 nie je založená na myšlienke, že predpokladom nelegálnosti pobytu, a teda uplatniteľnosti uvedenej smernice je, že neexistuje žiadna legálna možnosť pre štátneho príslušníka tretej krajiny na území dotknutého členského štátu zostať, predovšetkým do výsledku opravného prostriedku v súdnom konaní proti rozhodnutiu o ukončení legálneho pobytu. Naopak, ako vyplýva z jej odôvodnenia 12, táto smernica sa uplatňuje na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým, hoci sa na území zdržiavajú neoprávnene, je umožnené legálne na území dotknutého členského štátu zostať, pokiaľ ešte nemôžu byť odsunutí. Konkrétne článok 7 uvedenej smernice stanovuje poskytnutie primeranej lehoty na dobrovoľný odchod dotknutých osôb, počas ktorej je osobám, hoci sa na území zdržiavajú neoprávnene, ešte umožnené zostať. Okrem toho sú podľa článku 5 a článku 9 ods. 1 tej istej smernice členské štáty povinné dodržiavať zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, pokiaľ ide o štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na území zdržiavajú neoprávnene, a odložiť ich odsun, ak by ním došlo k porušeniu tejto zásady.
- 48 Po štvrté treba pripomenúť, že hlavným cieľom smernice 2008/115, ako vyplýva z jej odôvodnení 2 a 4, je zavedenie účinnej politiky odsunu a repatriácie pri úplnom rešpektovaní základných práv a dôstojnosti dotknutých osôb (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. júla 2014, Pham, C-474/13, EU:C:2014:2096, bod 20, a z 15. februára 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 75, ako aj citovanú judikatúru).

- 49 Tento cieľ je osobitne vyjadrený v článku 6 ods. 6 smernice 2008/115, ktorý členským štátom výslovne ponecháva možnosť prijať rozhodnutie o ukončení legálneho pobytu spolu s rozhodnutím o návrate v rámci jedného správneho aktu. Táto možnosť kumulácie týchto dvoch rozhodnutí do jediného správneho aktu totiž členským štátom umožňuje zabezpečiť súbežnosť alebo zlúčenie správnych konaní, v ktorých sú uvedené rozhodnutia vydané, a konaní o opravných prostriedkoch, ktoré boli proti týmto rozhodnutiam podané. Ako uviedla najmä česká, nemecká a holandská vláda, takáto možnosť kumulácie taktiež umožňuje prekonať praktické ťažkosti pri doručovaní rozhodnutí o návrate.
- 50 Výklad tejto smernice, podľa ktorého by nelegálnosť pobytu bola vylúčená len z dôvodu existencie povolenia zostať do výsledku opravného konania proti zamietnutiu žiadosti o medzinárodnú ochranu, by pritom takto umožnenú kumuláciu zbavoval jej potrebného účinku, a preto by odporoval cieľu zavedenia účinnej politiky odsunu a repatriácie. Podľa takéhoto výkladu by totiž rozhodnutie o návrate mohlo byť prijaté až po výsledku opravného konania, čím by hrozilo značné omeškanie začatia konania o návrate a jeho komplikovanie.
- 51 Po piate, pokiaľ ide o nutnosť dodržiavať požiadavky vyplývajúce z práva na účinný opravný prostriedok a zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, na ktorú vnútroštátny súd vo svojej otázke poukazuje, je potrebné zdôrazniť, že výklad smernice 2008/115, ako aj smernice 2005/85 treba, ako vyplýva z odôvodnenia 24 prvej uvedenej smernice a z odôvodnenia 8 druhej uvedenej smernice, poskytnúť pri rešpektovaní základných práv a zásad uznaných najmä Chartou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 50).
- 52 Pokiaľ ide presnejšie o opravné prostriedky stanovené v článku 13 smernice 2008/115 proti rozhodnutiam vzťahujúcim sa na návrat a tiež o opravné prostriedky stanovené v článku 39 smernice 2005/85 proti rozhodnutiam o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu, ich vlastnosti musia byť určené v súlade s článkom 47 Charty, podľa ktorého každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v uvedenom článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 45, a zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 51).
- 53 Taktiež treba uviesť, že zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia je zaručená ako základné právo v článku 18 a v článku 19 ods. 2 Charty (rozsudok z 24. júna 2015, H.T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 65) a zvlášť potvrdená v odôvodnení 2 smernice 2005/85 a tiež v odôvodnení 8 a v článku 5 smernice 2008/115. Článok 18 Charty okrem iného stanovuje, rovnako ako článok 78 ods. 1 ZFEÚ, dodržiavanie pravidiel Ženevského dohovoru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2011, N.S. a i., C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, bod 75).
- 54 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že keď sa štát rozhodne vrátiť žiadateľa o medzinárodnú ochranu do krajiny, kde existujú vážne dôvody domnievať sa, že bude vystavený reálnemu riziku zaobchádzania, ktoré je v rozpore s článkom 18 Charty v spojení s článkom 33 Ženevského dohovoru, alebo s článkom 19 ods. 2 Charty, právo na účinný prostriedok nápravy stanovené v článku 47 Charty vyžaduje, aby takýto žiadateľ disponoval opravným prostriedkom s odkladným účinkom zo zákona proti výkonu opatrenia umožňujúceho jeho navrátenie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 52, a zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 54).
- 55 Je pravda, že Súdny dvor už rozhodol, že nepriznanie odkladného účinku opravnému prostriedku uplatnenému proti samotnému rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu je v zásade v súlade so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia a s článkom 47 Charty, keďže vykonanie takéhoto rozhodnutia nemôže samo osebe viesť k vyhosteniu dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 56).

- 56 Naopak, opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu o návrate v zmysle článku 6 smernice 2008/115 musí, aby sa vo vzťahu k dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny zabezpečilo dodržanie požiadaviek vyplývajúcich zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia a z článku 47 Charty, mať zo zákona odkladný účinok, pretože takéto rozhodnutie môže tohto štátneho príslušníka vystaviť reálnemu riziku, že sa s ním bude zaobchádzať v rozpore s článkom 18 Charty v spojení s článkom 33 Ženevského dohovoru, alebo v rozpore s článkom 19 ods. 2 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 52 a 53, ako aj zo 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, body 57 a 58). To platí *a fortiori*, aj pokiaľ ide o prípadné rozhodnutie o odsune v zmysle článku 8 ods. 3 tejto smernice.
- 57 Vzhľadom na uvedené, existenciu dvojstupňového súdneho konania si nevyžaduje ani článok 39 smernice 2005/85, ani článok 13 smernice 2008/115 a ani článok 47 Charty vykladaný so zreteľom na záruky obsiahnuté v jej článku 18 a článku 19 ods. 2 V skutočnosti musí len existovať možnosť podať opravný prostriedok pred súdnym orgánom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júla 2011, Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, bod 69).
- 58 Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o rozhodnutie o návrate a o prípadné rozhodnutie o odsune, ochrana späť s právom na účinný opravný prostriedok a tiež so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia musí byť zabezpečená tak, že sa žiadateľovi o medzinárodnú ochranu prizná právo na účinný opravný prostriedok s odkladným účinkom zo zákona aspoň pred jedným súdnym orgánom. Pokiaľ sa táto požiadavka striktné dodrží, samotná skutočnosť, že pobyt dotknutej osoby sa už po zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni označuje v zmysle smernice 2008/115 za nelegálny a že rozhodnutie o návrate teda môže byť prijaté bezprostredne po tomto zamietnutí alebo spolu s ním v jednom správnom akte, neodporuje ani zásade zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ani právu na účinný opravný prostriedok.
- 59 Vzhľadom na všetky tieto úvahy treba dospieť k záveru, že pokiaľ štátnemu príslušníkovi tretej krajiny nebolo udelené oprávnenie alebo povolenie na pobyt uvedené v článku 6 ods. 4 smernice 2008/115, zamietnutím jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni sa už tento štátny príslušník tretej krajiny zdržiava na území v zmysle smernice 2008/115 neoprávnené, a to nezávisle od existencie povolenia zostať na území do výsledku opravného prostriedku proti tomuto zamietnutiu. Rozhodnutie o návrate teda možno voči takémuto štátnemu príslušníkovi v zásade prijať bezprostredne po takomto zamietnutí alebo súčasne s ním v jednom správnom akte.
- 60 Vzhľadom na to je potrebné zdôrazniť, po druhé, že členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby boli pri každom rozhodnutí o návrate dodržané procesné záruky stanovené v kapitole III smernice 2008/115, ako aj ostatné relevantné ustanovenia práva Únie a vnútroštátneho práva. Táto povinnosť je výslovne stanovená v článku 6 ods. 6 tejto smernice v prípade, že sa rozhodnutie o návrate prijme súčasne so zamietnutím žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni. Rovnako musí platiť v situácii, o akú ide vo veci samej, keď je rozhodnutie o návrate prijaté v samostatnom správnom akte iným orgánom bezprostredne po zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu.
- 61 V tejto súvislosti je úlohou členských štátov zabezpečiť plnú účinnosť opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu, rešpektujúc zásadu rovnosti zbraní, čo si vyžaduje najmä pozastavenie všetkých účinkov rozhodnutia o návrate počas lehoty na podanie tohto opravného prostriedku, a ak bol tento opravný prostriedok podaný, do rozhodnutia o ňom.
- 62 V tejto súvislosti nestačí, že dotknutý členský štát nepristúpi k nútenému výkonu rozhodnutia o návrate. Naopak, je potrebné, aby boli všetky právne účinky tohto rozhodnutia pozastavené, a teda najmä, aby lehota na dobrovoľný odchod stanovená v článku 7 smernice 2008/115 nezačala plynúť, pokiaľ je dotknutej osobe umožnené zostať. Navyše ho počas tejto lehoty nemožno na základe článku 15 tejto smernice zaistiť na účely odsunu.

- 63 Okrem toho musí dotknutá osoba do výsledku opravného prostriedku proti zamietnutiu jej žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni v zásade požívať práva, ktoré vyplývajú zo smernice 2003/9. Článok 3 ods. 1 tejto smernice totiž jej uplatnenie podmieňuje len existenciou povolenia zostať na území ako žiadateľ, a teda takéto uplatnenie nevyklučuje v prípade, keď sa dotknutá osoba, hoci takéto povolenia má, na území zdržiava neoprávnene v zmysle smernice 2008/115. V tejto súvislosti z článku 2 písm. c) smernice 2003/9 vyplýva, že dotknutá osoba si zachováva svoje právne postavenie žiadateľa o medzinárodnú ochranu v zmysle tejto smernice, kým v súvislosti s jej žiadosťou zatiaľ nebolo prijaté právoplatné rozhodnutie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. septembra 2012, Cimade a GISTI, C-179/11, EU:C:2012:594, bod 53).
- 64 Navyše, keďže napriek prijatiu rozhodnutia o návrate bezprostredne po zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni alebo spolu s týmto zamietnutím v jednom správnom akte musí byť žiadateľovi o medzinárodnú ochranu umožnené zostať až do výsledku opravného prostriedku proti tomuto zamietnutiu, členské štáty sú povinné dotknutým osobám umožniť odvolať sa na všetky zmeny okolností, ktoré nastali po prijatí tohto rozhodnutia o návrate a ktoré by mohli mať významný vplyv na posúdenie situácie dotknutej osoby so zreteľom na smernicu 2008/115 a obzvlášť jej článok 5.
- 65 Nakoniec, ako vyplýva z odôvodnenia 6 smernice 2008/115, členské štáty musia zabezpečiť, aby sa pri návrate postupovalo spravodlivo a transparentne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júna 2014, Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, bod 40, a z 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, bod 61). V tejto súvislosti je ich úlohou zabezpečiť, aby bol žiadateľ o medzinárodnú ochranu v prípade, že sa prijme rozhodnutie o návrate bezprostredne po zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodujúcim orgánom na prvom stupni alebo spolu s týmto zamietnutím v jednom správnom akte, transparentným spôsobom informovaný o dodržiavaní záruk uvedených v bodoch 61 až 64 tohto rozsudku.
- 66 V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že rozhodnutie o návrate, o ktoré ide vo veci samej, aj keď nemôže byť predmetom núteného výkonu skôr, ako sa rozhodne o opravnom prostriedku podanom pánom Gnandim proti zamietnutiu jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu, spôsobuje pánovi Gnandimu ujmu, pretože mu ukladá povinnosť opustiť územie Belgicka. S výhradou overenia, ktoré vykoná vnútroštátny súd, teda podľa všetkého záruka uvedená v bodoch 61 a 62 tohto rozsudku, podľa ktorej musí byť konanie o návrate do výsledku tohto opravného prostriedku pozastavené, nie je dodržaná.
- 67 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že smernica 2008/115 v spojení so smernicou 2005/85 a so zreteľom na zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a na právo na účinný opravný prostriedok, ktoré sú zakotvené v článku 18, článku 19 ods. 2, a v článku 47 Charty, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni prijatiu rozhodnutia o návrate podľa článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý podal žiadosť o medzinárodnú ochranu, bezprostredne po zamietnutí tejto žiadosti rozhodujúcim orgánom alebo spolu s ním v jednom správnom akte, a teda pred výsledkom opravného prostriedku proti tomuto zamietnutiu v súdnom konaní, pod tou konkrétnou podmienkou, že dotknutý členský štát zabezpečí, že sa všetky právne účinky rozhodnutia o návrate do výsledku tohto opravného prostriedku pozastavia, že tento žiadateľ bude môcť počas tohto obdobia užívať práva vyplývajúce zo smernice 2003/9 a že sa bude môcť odvolať na všetky zmeny okolností, ktoré po prijatí rozhodnutia o návrate nastali a ktoré by mohli mať významný vplyv na posúdenie situácie dotknutej osoby vzhľadom na smernicu 2008/115 a najmä jej článok 5, pričom overenie uvedeného prináleží vnútroštátnemu súdu.

O trovách

- 68 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, v spojení so smernicou Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca a so zreteľom na zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a na právo na účinný opravný prostriedok, ktoré sú zakotvené v článku 18, článku 19 ods. 2 a v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni prijatiu rozhodnutia o návrate podľa článku 6 ods. 1 smernice 2008/115 voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý podal žiadosť o medzinárodnú ochranu, bezprostredne po zamietnutí tejto žiadosti rozhodujúcim orgánom alebo spolu s ním v jednom správnom akte, a teda pred výsledkom opravného prostriedku proti tomuto zamietnutiu v súdnom konaní, pod tou konkrétnou podmienkou, že dotknutý členský štát zabezpečí, že sa všetky právne účinky rozhodnutia o návrate do výsledku tohto opravného prostriedku pozastavia, že tento žiadateľ bude môcť počas tohto obdobia užívať práva vyplývajúce zo smernice Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl, a že sa bude môcť odvolať na všetky zmeny okolností, ktoré po prijatí rozhodnutia o návrate nastali a ktoré by mohli mať významný vplyv na posúdenie situácie dotknutej osoby vzhľadom na smernicu 2008/115 a najmä jej článok 5, pričom overenie uvedeného prináleží vnútroštátnemu súdu.

Podpisy